

Maa- ja metsätalousministeriö

Helsinki, 22.6.2020

kirjaamo@mmm.fi

Lausunto hallituksen esityksestä Eduskunnalle elintarvikelaiksi sekä laeiksi terveys- densuojelulain ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Viite: MMM019:00/2020

Terveystuotetukut ry kiittää lausunnon antamismahdollisuudesta ja haluaa tuoda esiin otsikon mukaisessa asiassa seuraavaa:

1. Yleistä

On hyvä, että myös elintarvikelainsäädännön osa-alue uudistuu ja siihen tehdään tarvittavat muutokset. On tärkeää, että uudistuksen tavoitteena on keventää hallinnollista taakkaa ja pitää elintarviketurvallisuus edelleen korkealla tasolla. Valvonnan tulee olla yhä enemmän riskiperusteista ja rajallisten resurssien kohdistua epäkohtien poistamiseen. Toimijoille siirtyvä kustannustaakka voi kuitenkin olla pienemmille toimijoille merkittävä.

2. Kommentteja

Terveys- ja luontaistuotealan osalta merkittävin muutos on tapahtumassa valvonnan maksuissa. Suoriteperusteinen maksu on saamassa rinnalle vuosimaksun.

Alalla valvonnan piirissä on niin valmistavat laitokset, erityyppiset tukkuliikkeet, kuin erikoiskaupatkin. Suuri osa toiminnasta on vähäriskistä ja siten tällä hetkellä harvemman valvonnan piirissä. Käyntiväli voi olla 2-3 vuotta, tietojemme mukaan jopa pidempi.

Valvontamaksut vaihtelevat tällä hetkellä kunnittain, mutta ovat kuitenkin varsin kohtuulliset. Pienille vähäriskisille toimijoille valvontamaksujen korotus tulisi olemaan merkittävä. Nyt perittävät maksut ovat pienillä toimijoilla n. 100–150 euroa/käynti. Jos vuotuinen maksu on pienimmilläänkin 150 euroa vuodessa, voi kustannus moninkertaistua, kun päälle tulevat myös käyntikohtaiset maksut. Mitä pienemmistä toimijoista on kyse, sitä merkittävämpi maksun suuruus on.

Näkisimme, että pienimmille, vähäriskisille toimijoille voitaisiin laatia malli, jossa perusmaksua ei perittäisi vuosittain, jos tarkastuksiakaan ei ole.

Lisäksi tulisi edelleen palkita asiansa hyvin hoitavat valvontayksiköt seuraavien vuosien maksunalennuksilla, joita aiemmin on esitetty.

Vaatus toimijan luotettavuudesta on tärkeä. Vastuullisten toimijoiden kannalta on hyvä, että harmaaseen talouteen ja talousrikolliseen toimintaan voidaan tehokkaasti puuttua myös elintarviketomialalla. Luotettavuuden edellytykset on kuitenkin pidettävä sellaisella tasolla, että tahattomat ja hetkelliset toiminnan ongelmat eivät johda luotettavuuden menettämiseen.

Oiva-raportin ongelma on, että raportti ei ole sellainen viranomaisen tekemä päätös, josta olisi valitusoikeus. Tarkastukset ovat kuitenkin riippuvaisia tarkastajan tulkinnoista ja niissä voi olla eri alueilla eroja. Siksi on tärkeää, että tarkastettavalla on mahdollisuus esittää oma näkemyksensä tulkinnoista ja esittää muutoksia.

Julkistettava raportti sisältää tarkastettujen asiakokonaisuuksien arvosanat, niitä koskevat sanalliset huomiot ja tarkastettujen asioiden arvosanajakauman sekä tarkastuksen tuloksen ja kahden edellisen tarkastuksen tulokset. Tältä osin menettely on periaatteiltaan hyvä.

Sitä vastoin se, että tarkastuksen tulos määräytyy heikoimman arvosanan mukaan, ei ole oikeudenmukaista ja hyvin erityyppiset – pienetkin - puutteet johtavat huonoon kokonaisarvosanaan.

Tämän vuoksi esitämme, että tarkastuksen tulos määräytyy eri arvosanoja painottaen. On selvää, että esim. hygieniaan liittyvä puutos on huomattavasti enemmän arvosanaan vaikuttava, kuin jokin vähäisempi puute. Nykyisessä mallissa tämä ero ei ole selvästi nähtävissä.

Markkinoinnin kieltäminen ja oikaisu on jatkossa mahdollista toimivaltaiselle viranomaiselle. Ulkomaisten verkkoalustojen kautta Suomeen tapahtuva markkinointi saattaa olla räikeästi määräysten vastaista eikä siihen pystytä kansallisesti tehokkaasti puuttumaan. Näemme, että jatkossa tulee pannaostaa kansainväliseen viranomaisyhteistyön ainakin EU-alueelle sijoittuneiden verkkoalustatoimijoiden osalta eikä kiristää kotimaisten toimijoiden kilpailumahdollisuuksia. Tasapuolinen kohtelu edellyttää tätä.

Elintarvikevalvonnan seuraamusmaksun määräämisperusteita tulee tarkentaa. Maksun maksimimäärä on hyvin korkea ottaen huomioon, että seuraamusmaksu voidaan määrätä muiden hallinnollisten seuraamusten ohella. Viranomaisten määräämien seuraamusten tulee noudattaa suhteellisuusperiaatetta ja toimijalle on oltava selvää, minkälaisesta laiminlyönnistä seuraa rangaistus. Katsoimme, että maksimimäärä on asetettu liian korkealle ja sen tulisi olla sama kuin alkoholilaissa eli 1000 €.

Tulisi myös harkita, onko tarpeen olla useita, osin päällekkäisiä toimintavaltuuksia. Esityksen mukaan viranomainen: voi määrätä elintarvikemääräysten vastaisuuden poistettavaksi, kieltää mm. valmistuksen ja jakelun, voi määrätä tuotteen poistettavaksi markkinoilta ja tiedottaa siitä, voi toteuttaa tuotteiden haltuunoton, voi peruuttaa elintarvikehuoneiston hyväksymisen, voi keskeyttää tai lopettaa toiminnan, voi sulkea internetsivut, voi kieltää markkinoinnin ja vaatia oikaisua, voi määrätä seu-

raamusmaksun, voi tehostaa määräystä uhkasakolla tai teettämis- tai keskeyttämisuhalla ja voi vaatia rangaistusta elintarvikerikkomuksesta tai -rikoksesta.

3. Lopuksi

Elintarvikelainsäädännön kokonaisuudistus on tarpeen tehdä. Toimijoille tuleva kasvava maksurasitus tulisi pitää mahdollisimman maltillisena, eikä pyrkiä - ainakaan heti - täyteen kustannusvastavuuteen erityisesti näinä poikkeuksellisina aikoina. Harmaan talouden ja rikollisuuden torjuminen on tärkeää ja siihen on löydyttävä riittävät resurssit.

Kunnioittavasti,

TERVEYSTUOTETUKUT RY

Jukka Ropponen
toimitusjohtaja